

Uzasadnienie

A. Potrzeba i cel wydania rozporządzenia

Rozporządzenie w sprawie wzoru deklaracji dotyczącej wyrobów zawierających azbest stanowi wykonanie delegacji z art. 4 ust. 4 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest, wpisanej do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UC60.

Rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdroży dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (wersja ujednolicona) (Dz. Urz. UE L 330 z 16.12.2009, str. 28, Dz. Urz. L 198, 25.07.2019, str. 241 Dz. Urz. UE L 2023/2668 z 30.11.2023).

Obecnie kwestia zgłoszenia wyrobów zawierających azbest uregulowana jest rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. poz. 31), dalej „rozporządzenie Ministra Gospodarki”, wydanym na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, 1940 i 1080). Na skutek zmian przepisów merytorycznych ww. ustawy (przewidzianych w art. 67 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest), a co za tym idzie zmiany zakresu przedmiotowego przepisów merytorycznych, skutkującej pośrednią zmianą przepisu upoważniającego, rozporządzenie Ministra Gospodarki utraci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie ustawy o wyrobach zawierających azbest.

Przedstawiony projekt rozporządzenia określa wzór deklaracji dotyczącej wyrobów zawierających azbest, w tym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557, 1222 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006, 1019 i 1158). Wzór ten stanowi załącznik do rozporządzenia.

B. Szczegółowy opis projektowanych regulacji

Wzór deklaracji został dostosowany do przepisów projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest (art. 5-7, art. 27 ust. 5).

Z art. 4 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest wynika obowiązek przeprowadzenia przez użytkownika inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a następnie sporządzenia deklaracji dotyczącej tych wyrobów.

W porównaniu do wzoru formularza „Informacja o wyrobach zawierających azbest”, określonego rozporządzeniem Ministra Gospodarki nie będzie wymagane podanie stopnia pilności usunięcia wyrobu zawierającego azbest. Przyjmuje się, że stan wszystkich wyrobów zawierających azbest wskutek wieloletniego użytkowania uległ pogorszeniu, w związku z czym wymagają one usunięcia (z wyjątkami wskazanymi w projekcie ustawy o wyrobach zawierających azbest).

W związku z tym, że w art. 27 ust. 5 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest przewidziana została możliwość trwałego zabezpieczenia przez wykonawcę prac określonych

rodzajów wyrobów zawierających azbest, niezbędne stało się dostosowanie w tym zakresie wzoru deklaracji. Możliwość trwałego zabezpieczenia dotyczy:

- 1) wyrobów zawierających azbest będących odcinkami podziemnych instalacji ciepłowniczych, elektroenergetycznych, wodociągowych i kanalizacyjnych poprzez pozostawienie pod powierzchnią gruntu;
- 2) wyrobów zawierających azbest będących płytami warstwowymi lub płytami żeberkowymi znajdującymi się w ścianie osłonowej budynku lub w pokryciach warstwowych połączonych trwale ze ścianą osłonową budynku lub w konstrukcji stropodachu, przez ich zabudowę w sposób uniemożliwiający emisję azbestu;
- 3) dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przez ich szczelne pokrycie w sposób uniemożliwiający emisję azbestu.

Deklaracja będzie wypełniana dla każdego rodzaju wyrobu zawierającego azbest oddzielnie. Wypełniając deklarację konieczne jest wskazanie:

1. Miejsca i celu składania deklaracji

W zależności od tego, czy deklarację będzie składać użytkujący, który jest osobą fizyczną niebędącą przedsiębiorcą, czy inny użytkujący, niezbędne będzie zaznaczenie pola wskazującego właściwy organ (odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta albo marszałek województwa). Następnie należy zaznaczyć w deklaracji, czy składa się deklarację, czy korektę deklaracji. Należy mieć na względzie, że art. 78 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest przewiduje obowiązek złożenia deklaracji w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Danych użytkującego

Dane użytkującego zostały ograniczone do niezbędnego minimum, obejmując także adres do korespondencji oraz numer telefonu. Celem podania tych danych jest możliwość kontaktu organu z użytkującym w celu wyjaśnienia nieścisłości w deklaracji i umożliwienie ewentualnego wezwania użytkującego do złożenia deklaracji, korekty deklaracji lub wyjaśnień. Adres do korespondencji należy podać jedynie w przypadku, gdy jest inny niż adres podany w pkt 2 deklaracji.

3. Lokalizacji wyrobu zawierającego azbest

W przypadku obiektu lub instalacji zlokalizowanych na terenie więcej niż jednej działki ewidencyjnej niezbędne będzie podanie wszystkich kolejnych numerów działek ewidencyjnych, na których znajduje się obiekt. Gdy zaistnieje taka konieczność niezbędne będzie wypełnienie tabeli oznaczonej jako załącznik A do deklaracji, z przypisanymi numerami obrębów ewidencyjnych, nazwą miejscowości i gminy. Poufny charakter lokalizacji dotyczy jedynie obiektów zajmowanych przez jednostki wojskowe lub służby specjalne.

4. Danych wyrobu zawierającego azbest

Punkt ten zawiera informacje o rodzaju zabudowy, instalacji, w której znajdują się wyroby zawierające azbest (typ, rodzaj, instalacja eksploatowana, instalacja zabezpieczona trwale, instalacja usunięta). Niezbędne będzie zaznaczenie, czy instalacja podziemna została

zabezpieczona trwale, czy też została usunięta. Także w przypadku dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest należy wskazać czy droga została zabezpieczona trwale czy nadal pozostaje niezabezpieczona.

W punkcie 4.4. należy podać rodzaj oraz masę lub ilość zinwentaryzowanego wyrobu zawierającego azbest. Lista rodzajów wyrobów została wskazana w objaśnieniu pod nr 3 wraz ze wskazaniem jednostek, w których podaje się masę lub ilość. W niektórych przypadkach istnieje możliwość wyboru jednostki miary. Do listy rodzajów wyrobów zostały dodane dwa nowe rodzaje wyrobów, które mogą zostać zabezpieczone trwale – płyty warstwowe z zastosowaniem azbestu oraz płyty żeberkowe z zastosowaniem azbestu.

Wymagane będzie dołączenie do deklaracji jako załącznika B planu sytuacyjnego położenia wyrobu zawierającego azbest (może to być na przykład wyrys z dokumentacji technicznej, szkic odręczny, wydruk z elektronicznego systemu mapowego z zaznaczonym wyraźnie obiektem, urządzeniem lub instalacją). Obowiązek dołączenia planu sytuacyjnego położenia wyrobów zawierających azbest nie dotyczy obiektów o poufnym charakterze lokalizacji zajmowanych przez jednostki wojskowe lub służby specjalne.

Dla instalacji ciepłowniczej, wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej lub innej albo drogi utwardzonej odpadami zawierającymi azbest konieczne będzie sporządzenie planu sytuacyjnego na podkładzie mapowym z zaznaczonymi numerami i granicami działek ewidencyjnych wraz z zaznaczeniem przebiegu odpowiednio instalacji ciepłowniczej, wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej lub innej albo drogi utwardzonej odpadami zawierającymi azbest.

W tej części deklaracji należy także podać planowany rok usunięcia lub zabezpieczenia trwałego wyrobu zawierającego azbest.

5. Informacje o usunięciu wyrobu zawierającego azbest

W pkt 5 deklaracji należy wskazać datę usunięcia wyrobu zawierającego azbest oraz masę lub ilość usuniętego wyrobu zawierającego azbest.

6. Informacje o zabezpieczeniu trwałym wyrobu zawierającego azbest

Pkt 6 deklaracji dotyczy tylko wyrobów, które mogą zostać zabezpieczone trwale zgodnie z przepisami projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest. Niezbędne będzie wskazanie daty zabezpieczenia trwałego oraz masy lub ilości zabezpieczonego trwale wyrobu zawierającego azbest.

7. Datę i podpis użytkującego wyroby zawierające azbest

Na końcu deklaracji należy podać datę jej wypełniania oraz złożyć podpis. W przypadku składania deklaracji w formie elektronicznej jest możliwość opatrzenia dokumentu podpisem zaufanym lub kwalifikowanym.

Z jednej strony wzór deklaracji będzie ułatwiał precyzyjne wskazanie rodzajów wyrobów zawierających azbest oraz określenie masy lub ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest, z drugiej zaś strony tak pozyskane informacje pozwolą uzyskać bardziej szczegółowe dane niezbędne dla celów Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministra Finansów i Gospodarki.

Zaproponowana wersja deklaracji jest zoptymalizowana pod kątem dokumentu elektronicznego w celu przyspieszenia procesu jej składania, jak również jest bardziej zrozumiała i przyjazna dla użytkowników wyroby zawierające azbest, co ułatwia jej wypełnienie i ogranicza ryzyko popełnienia błędów.

Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia wraz z wejściem w życie ustawy o wyrobach zawierających azbest. Jednocześnie ze względu na trwający równolegle proces legislacyjny projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest termin wejścia w życie rozporządzenia zostanie dostosowany do wejścia w życie procedowanej ustawy.

C. Pozostałe informacje

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji przewidzianej tymi przepisami.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, o którym mowa w § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408).

Przedmiot projektowanego rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, którzy są użytkownikami wyrobów zawierające azbest. Należy podkreślić, że obowiązek inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz składania dokumentów informujących o ich rodzaju i ilości do właściwego marszałka województwa nie jest nowym obowiązkiem w porównaniu do przepisów obowiązujących przed wejściem w życie projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest. Wzór deklaracji jest zmodyfikowany i uszczegółowiony w porównaniu do aktualnie obowiązującego wzoru, określonego rozporządzeniem Ministra Gospodarki. Ponadto, zgodnie z art. 78 projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest, użytkownicy powinni przeprowadzić inwentaryzację i złożyć deklarację do właściwego organu w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest.